

Høringsnotat
om endringer i gjeldsordningsloven mv.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 5.12.2011

Innhold

1. Innledning
2. Bakgrunnen for forslagene
3. Sammendrag
4. Gjeldsforhandling for personer bosatt i utenfor Norge
 - 4.1 Innledning
 - 4.2 Departementets forslag i høringsnotatet fra 2008
 - 4.3 Nærmere drøftelse av forslaget
 - 4.3.1 Innledning
 - 4.3.2 Manglende mulighet til å gjennomføre egenforsøk
 - 4.3.3 Skyldnerens manglende fysiske tilstedeværelse
 - 4.3.4 Skyldnerens eiendeler
 - 4.3.5 Namsmannens myndighetsutøvelse
 - 4.3.6 Utmåling av livsoppholdssatser
 - 4.3.7 Forholdet til utenlandske kreditorer
 - 4.3.8 Søkerens statsborgerskap
 - 4.3.9 Søkerens inntekter
 - 4.3.10 Søkerens skattemessige tilhørighet
 - 4.3.11 Søkerens registrering i Folkeregisteret
 - 4.3.12 Saksforholdene ellers
 - 4.3.13 Gjeldsordningens rettskraftsvirkninger utenfor Norge
 - 4.3.14 Kreditorbeskyttelse av utenlandsboende gjeldsordningsskyldnere
5. Fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordningssaker
6. Lokalisering av gjeldsordningssaker hos utpekte namsmenn
7. Standardiserte livsoppholdssatser ved gjeldsordning og tvangsfullbyrdelse (utleggstrekk)
8. Økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene
 - 8.1 Standardiserte livsoppholdssatser ved utleggstrekk og gjeldsordning
 - 8.2 Forslaget om samlokalisering av saksbehandlingen i gjeldsordningssaker
 - 8.3 Forslaget om å åpne for søknader om gjeldsforhandling fra utlandet
 - 8.4 Utredningen om "Nordisk Gældssanering"
9. Merknader til de enkelte bestemmelser
 - 9.1 Merknader til forslaget om endringer i gjeldsordningsloven § 1-4
 - 9.2 Merknader til forslaget om endringer i gjeldsordningsloven § 2-1
 - 9.3 Merknader til forslaget om endringer i gjeldsordningsloven § 2-7
 - 9.4 Merknader til forslaget om endringer i gjeldsordningsloven § 3-4
 - 9.5 Merknader til forslaget om endringer i gjeldsordningsloven § 5-2
 - 9.6 Merknader til forslaget om endringer i gjeldsordningsloven § 7-9
10. Forslag til endringer i gjeldsordningsloven

1. Innledning

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet legger med dette frem forslag til endringer i gjeldsordningsloven. Enkelte av forslagene er utarbeidet i samråd med Justisdepartementet. Endringene gjelder forslag om å lokalisere behandlingen av gjeldsordningssaker hos særskilt utpekte namsmenn, samt enkelte tilleggssforslag til tidligere utsendt høringsnotat om å åpne for søknader om gjeldsforhandling fra utlandet, jf. vårt høringsnotat 18. juli 2008 om endringer i gjeldsordningsloven.

I tillegg til dette ber vi om høringsinstansenes syn på to utredninger. Dette gjelder for det første et forslag om å åpne for fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordninger, utarbeidet av en dansk professor etter oppdrag fra Nordisk Råd. Der nest gjelder det en rapport fra en interdepartemental arbeidsgruppe hvor det foreslås innført standardiserte satser for hvor mye skyldneren kan beholde av sine inntekter for å dekke egne nødvendige utgifter ved gjeldsordning og tvangsinn drivelse. Forslaget innebærer at det etableres forskriftshjemler i gjeldsordningsloven og dekningsloven.

2. Bakgrunnen for forslagene

Forslaget om å *etablere forskriftshjemler for standardiserte livsoppholdssatser* i gjeldsordningsloven og dekningsloven er utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i 2010. Arbeidsgruppen, som har vært sammensatt av representanter fra Arbeidsdepartementet, Justisdepartementet, Finansdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, anbefaler i sin rapport at det utarbeides standardiserte livsoppholdssatser til bruk både ved gjeldsordning og utleggstrekk. På gjeldsordningsområdet peker arbeidsgruppen særlig på at gjeldende livsoppholdssatser gjennom sin tilknytning til minstepensjonen har blitt utilsiktet høye. Dette kan bl.a. ha ført til at enkelte som ikke kan sies å ha reelle gjeldsproblemer, likevel har kommet inn under loven, samt at kreditorenes dekningsmuligheter har blitt redusert mer enn ønskelig. Forslaget om å etablere en standardsats for utlegg er først og fremst begrunnet med at det pr. i dag i ikke finnes noen enhetlige felles satser på dette området. Det er også stor variasjon i namsmennenes praksis. Arbeidsgruppens rapport er vedlagt i sin helhet.

Det fremmes også forslag om å *samlokalisere behandlingen av gjeldsordningssaker* til særskilt utpekte namsmenn. Denne saken har sitt utspring i et forslag fra Politidirektoratet og fremmes i samråd med Justisdepartementet. Politidirektoratet begrunner forslaget med at mange namsmenn har svært liten sakstilgang, og at dette gjør det vanskelig å opprettholde kompetanse på området. Samling av saksbehandlingen til større driftsenheter antas også å gi betydelige effektivitetsfordeler, samtidig som god sakstilgang gjør at det kan etableres et godt fagmiljø. Det er også lagt vekt på at betydningen av geografisk nærhet til namsmannen har avtatt de senere år som følge av nye kommunikasjonsformer.

Videre foreslås enkelte bestemmelser i tilknytning til et tidligere utsendt forslag om å åpne for *søknad om gjeldsforhandling fra utlandet*. Departementet sendte sommeren 2008 ut et høringsnotat om endringer i gjeldsordningsloven, hvor det blant annet ble foreslått at utenlandsboende med tilstrekkelig og relevant tilknytning til Norge, skulle kunne søke om gjeldsordning fra bostedet. Under høringen kom det vesentlig innvendinger mot forslaget slik det forelå i høringsnotatet. Departementet har derfor utredet dette spørsmålet ytterligere, og utformet et revidert utkast hvor det blant annet foreslås regler som vil sikre utenlandsboende skyldnerne mot kreditorpågang fra norske kreditorer under og etter en gjeldsordning. Det foreslås også skjerpede krav når det gjelder hvem som kan få åpnet gjeldsforhandling fra utlandet.

I tillegg sender vi på høring publikasjonen "Nordisk Gældssanering", som inneholder et forslag til regler om *gjensidig anerkjennelse av avgjørelser om gjeldssanering i de nordiske landene*. Utredningen er utarbeidet av en dansk professor i rettsvitenskap etter oppdrag fra Nordisk Ministerråd. Bakgrunnen for utredningen er at en rekke personer opplever gjeldsproblemer som ikke lar seg løse ved rettslige gjeldssaneringer idet kreditorene helt eller delvis er hjemmehørende i et annet land. Problemet har særlig gjort seg gjeldende i Norden, hvor det er en omfattende flytting mellom landene. De forslag som fremmes i utredningen må ses i sammenheng med forslaget om å åpne for søknader fra utlandet, jf. nærmere punkt 5.

3. Sammendrag

En arbeidsgruppe nedsatt av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet foreslår at det etableres forskriftshjemler i gjeldsordningsloven og dekningsloven for innføring av standardiserte livsoppholdssatser som skal gjelde på begge områder. Gruppen peker bl.a. på at gjeldsordningssatsene har blitt svært høye, samt at det er behov for et felles utgangspunkt for det skjønn som skal utøves ved utlegg. Gruppen går inn for at det bør etableres felles standardiserte satser på begge områder. Etter forslaget skal de nye felles satsene ligge på samme nivå som dagens bidragsevnesats, jf. punkt 7 nedenfor.

Det fremgår av gjeldsordningsloven at søknad om gjeldsforhandling skal leveres til den lokale namsmannen. Dette medfører at behandlingen av slike saker i dag skjer ved samtlige 328 namsmannskontorer. Et stort antall av disse har svært få saker til behandling, noe som igjen leder til vanskeligheter med å opprettholde tilfredsstillende kompetanse på dette området. På denne bakgrunn foreslås det å åpne for at én namsmann utpekes som rette vedkommende til å behandle søknader om gjeldsordning for flere namsmannsdistrikter i et politidistrikt. Kravet om at namsmannsdistriktene må høre til samme politidistrikt, er en naturlig følge av politi- og lensmannsetatens oppbygging. Forslaget legger myndigheten til Kongen, som igjen kan delegere myndigheten til Justisdepartementet som ansvarlig for politi- og lensmannsetaten. Justisdepartementet vil kunne delegere myndigheten videre til Politidirektoratet. Etter forslaget er det den namsmannen som søknaden skal fremsettes for, som skal stå for den videre saksbehandlingen etter gjeldsordningsloven. I den forbindelse vil denne namsmannen kunne opptre i andre namsmannsdistrikter innenfor "gjeldsordningsdistriktet".

Departementet foreslo i et høringsnotat som ble utsendt sommeren 2008 at det skulle åpnes for at utenlandsboende skyldnere skulle kunne søke om gjeldsordning i Norge fra sitt bosted i utlandet. Forutsetningene for at gjeldsforhandling skulle kunne åpnes i slike tilfeller, skulle blant annet være at søkeren hadde tilstrekkelig og relevant tilknytning til Norge, samt at saken lot seg opplyse godt nok. Det var delte meninger blant høringsinstansene om forslaget, men et flertall av de som uttalte seg støttet det, dog med ulike forbehold og reservasjoner. Hovedinnvendingene fra høringsinstansen var antatte vanskeligheter med å få opplyst saken tilfredsstillende. Det er også fremholdt at skyldnere som bor utenfor Norge neppe kan gis full rettslig beskyttelse mot kreditorene. Dette gjelder også eventuelle norske kreditorer. Departementet har på dette grunnlag foreslått en tilføyelse til det opprinnelige forslaget som tar sikte på å beskytte de aktuelle skyldnerne mot pågang fra gjeldsordningskreditorer som er hjemmehørende i Norge. Det foreslås også skjerpede krav til hvem som skal få åpnet gjeldsforhandling fra utlandet. Den viktigste målgruppen for forslaget vil være utenlandsboende norske statsborgere med gjeld til norske kreditorer. Når det gjelder spørsmålet om hvilke namsmannskontorer som skal forestå saksbehandlingen av utenlandssøknader, foreslås det at Justisdepartementet etter delegasjon fra Kongen gis adgang til å utpeke en eller flere driftsenheter som blir tillagt denne oppgaven.

Departementet sender også på høring en utredning av spørsmålet om det bør etableres et fellesnordisk regelverk for gjensidig anerkjennelse av avgjørelser i gjeldsordningssaker. Utredningen er utarbeidet etter oppdrag fra Nordisk Ministerråd og har sin bakgrunn i de rettslige og praktiske problemer det har for skyldnere som har fått gjeldsordning i et av de nordiske landene, og så ønsker å flytte, arbeide eller investere i et av de andre landene. Det pekes på at spørsmålet har liten økonomisk konsekvens for det enkelte lands økonomi, men stor betydning for den enkelte skyldner. Det foreslås at det utarbeides et likelydende regelverk om spørsmålet i det enkelte land, som blant annet går ut på at domstolene skal anvende lovgivningen i det land hvor søknaden om gjeldsforhandling leveres. Både avgjørelser fra forvaltningsorganer (for eksempel svensk kronofogd og norsk namsmann) samt domstoler skal etter forslaget anerkjennes i de øvrige nordiske landene. Utredningens forslag må ses i sammenheng med spørsmålet om det bør åpnes for søknader om gjeldsforhandling fra utenlandsboende, jf. neste punkt.

4. Gjeldsforhandling for personer bosatt utenfor Norge

4.1 Innledning

En rekke norske statsborgere og andre med tilknytning til Norge er i dag bosatt utenfor landets grenser. Undersøkelser fra inkassobransjen, jf. punkt 4.3.1 nedenfor, viser at flere av disse sliter med alvorlige økonomiske problemer. Etter gjeldende rett kan utenlandsboende ikke løse problemene ved å benytte seg av gjeldsordningsloven. Dette skyldes at loven stiller krav om at søknad om gjeldsforhandling skal leveres til namsmannen der skyldneren bor, jf. § 2-1 første ledd. Av dette antas å følge at en skyldner bosatt utenfor Norge ikke kan få åpnet gjeldsforhandling. Den eneste muligheten til å oppnå en gjeldsordning for disse skyldnerne, vil være å flytte tilbake til Norge, i alle fall slik at vedkommende bor i Norge på søknadstidspunktet.¹ Det har derfor vært tatt til orde for at også utenlandsboende skal kunne søke om gjeldsordning.

Spørsmålet har blitt aktualisert i den senere tid som følge av at adgangen til utleggstrekk overfor utenlandsboende er presisert i norsk rett, noe som i stor utstrekning har ført til en ny praksis på dette feltet. Etter tidligere praksis ble det de fleste steder² ikke nedlagt utleggstrekk i for eksempel trygdeytelser fra Norge dersom skyldneren ikke hadde hjemting her i landet. Dette ble endret ved at Høyesterett i 2005 fastslo at tvangsfullbyrdsloven på dette punkt (§ 7-3 annet ledd første punktum) ikke var til hinder for slikt utleggstrekk. Kort tid etter ble også den aktuelle lovbestemmelsen endret slik at spørsmålet ikke lenger skulle fremstå som tvilsomt.³ Særnamsmenn (skatteoppkrever, innkrevingssentraler mv.) har både etter tidligere og gjeldende rett kunnet nedlegge utleggstrekk hos personer bosatt i utlandet som har inntekter fra Norge. Departementet foreslo på denne bakgrunn en regel som åpner for at søknader fra utlandet kan behandles av norsk namsmyndighet dersom åpning ville være ubetenkelig med hensyn til sakens opplysning og gjeldsforhandlingenes gjennomføring mv. Departementet har kommet til at forslaget bør videreføres, men at det i tillegg bør etableres en regel som på en bedre måte sikrer

¹ Jf. for eksempel LE-2001-524 (RG-2002-44) hvor det heter: "Det fremgår av gjeldsordningsloven § 2-1 første ledd at søknad om gjeldsordning skal fremsettes for namsmannen på det sted skyldneren bor. Det innebærer at det kun er personer med bopel i Norge som kan søke om gjeldsordning her". Se også Huser, Gjeldsforhandling og konkurs, bind II side 456.

² Praksis var riktignok litt ulik rundt i landet.

³ Jf. Rt-2005-750, Innst. O. nr. 111 (2004-2005)

utenlandsboende mot pågang fra gjeldsordningskreditorene. Det bør også stilles noen strengere åpningsvilkår for denne gruppen.

4.2 Departementets forslag i høringsnotatet fra 2008

Departementet foreslo i høringsnotatet at det i gjeldsordningsloven § 2-1 tilføyes et nytt annet og tredje punktum i første ledd, slik at paragrafen skulle bli lydende slik:

§ 2-1 Søknad om gjeldsforhandling

Søknad om gjeldsforhandling fremsettes for namsmannen på det sted der skyldneren bor. *Skyldnere som ikke er bosatt i riket, kan fremsette søknad om gjeldsforhandling for namsmannen i ... Ved vurderingen av om gjeldsforhandling kan åpnes skal det legges vekt på skyldnerens tilknytning til Norge samt mulighetene for å få saken opplyst, jf. § 2-3 i loven her.*

Regelen åpner for en begrenset adgang til å søke om gjeldsforhandlinger for utenlandsboende i saker hvor dette er ubetenkelig med hensyn til sakens opplysning mv. Det må heller ikke foreligge forhold som vil vanskeliggjøre gjeldsforhandlingene. Departementet antydte i høringsnotatet at behandlingskompetansen for de aktuelle sakene eventuelt burde legges til et av de større namsmannsdistriktene, idet disse vil ha erfaring med beslektede saker, for eksempel utleggstrekk overfor utenlandsboende. Departementet ønsket imidlertid å avvente lokaliseringsspørsmålet til saken hadde vært på høring.

Det var delte meninger, og det fremkom flere motforestillinger blant høringsinstansene om forslaget. Et flertall av de som uttalte seg støttet det imidlertid, dog med ulike forbehold og reservasjoner. Hovedinnvendingene dreide seg om manglende muligheter til å opplyse sakene samt svakere kontrollmyndigheter i utlandet enn i Norge. Justisdepartementet var enig i at det kunne være gode grunner til å la personer som er bosatt i utlandet søke om gjeldsordning, men viste til at dette reiser en rekke problemstillinger, herunder i forhold til veiledningen overfor skyldneren i kommunene og beregningen av livsopphold samt utenlandske kreditorer. Andre viste til at namsmannen ikke kan undersøke i aktuelle registre slik som i Norge, at personlig fremmøte er viktig for å få frem sannheten i saken og at en gjeldsordning bare vil få virkning for norske kreditorer. Det ble også vist til at det kan reises spørsmål om gjeldsordning i Norge vil hindre norske kreditorer fra å søke sine krav inndrevet gjennom nasjonal myndighet i skyldnerens hjemland.

4.3 Nærmere drøftelse av forslaget

4.3.1 Innledning

Departementet har, bl.a. på bakgrunn av de betydelige innvendingene som fremkom under høringen, funnet det nødvendig å utrede spørsmålet noe nærmere. Det er tatt utgangspunkt i at et større antall utenlandsboende nordmenn og andre med tilknytning til Norge har alvorlige og uløste gjeldsproblemer,⁴ og at mange av disse antakeligvis fyller de økonomiske kravene for

⁴ Beregninger fra inkassobransjen utført i 2009, viser at både utestående beløp og antall inkassokrav mot utenlandsboende nordmenn er vesentlig høyere enn hos normalbefolkningen. Norske kreditorer har ca 35 - 40 000 inkassokrav mot personer og næringsdrivende som har adresse utenfor Norge, og disse skylder nærmere 2 mrd. kroner. Hovedtyngden utgjøres av personer bosatt i de nordiske landene samt Spania. Mange av disse har utleggstrekk i sine trygdeytelser, og disse trekkene utgjør i gjennomsnitt ca 5-6 000 kr pr måned. Bare for Spanias del er det anslått at ca 10 prosent av alle nordmenn bosatt der har utleggstrekk i sine trygdeytelser, noe som betyr at denne gruppen er vesentlig overrepresentert i forhold til normalbefolkningen når det gjelder gjeldsproblemer. Nordmenn bosatt i Spania hadde i 2008 en samlet inkassogjeld på ca kr 300 millioner, mens tilsvarende tall for nordmenn som bor i Sverige var ca 750

å komme inn under gjeldsordningsloven. Videre at det for enkelte, på grunn av arbeidssituasjonen eller av helsemessige/familiære årsaker, vil være umulig eller svært byrdefullt å flytte tilbake til Norge. Departementet antar også at antallet gjeldstyngede nordmenn i utlandet vil stige i tiden fremover på grunn av økt utvandring. Det er etter departementets syn derfor liten tvil om det eksisterer et *behov* for at det skal kunne søkes om gjeldsforhandling fra utlandet. På den annen side vil det kunne hevdes å være både en rimelig og forutsigbar konsekvens av å bosette seg utenfor Norge at man da ikke i samme grad får tilgang til norske velferdsordninger, slik som for eksempel gjeldsordningsloven og kommunal økonomisk rådgivning.

Et eksempel på en gruppe som kan bli særlig hardt rammet av manglende mulighet til å søke om gjeldsordning fra utlandet, er hjemflyttede utlendinger som har arbeidet i Norge og som av ulike årsaker har pådratt seg gjeld i tiden de bodde i Norge. Mange av disse kommer fra lavkostland hvor lønnsnivået er langt lavere enn i Norge, noe som kan gjøre det umulig eller svært vanskelig å betale ned på gjelden med lønn fra hjemlandet. Under gjeldskrisen i 1990-årene kom mange i denne situasjonen pga. av fall i boligprisene, en situasjon som igjen kan tenkes å oppstå.

Departementet finner det lite heldig at et relativt høyt antall nordmenn mv. ikke kan benytte seg av et hjelpetiltak som gjeldsordningsloven. Det sentrale spørsmålet blir derfor om en slik ordning vil medføre så store vanskeligheter av rettslig, praktisk eller annen art at forslaget likevel ikke bør gjennomføres, slik enkelte høringsinstanser har ment. Departementet vil, i lys av det som har fremkommet under høringen, i det følgende foreta en nærmere drøftelse av sentrale problemstillinger forslaget reiser.

4.3.2 Manglende muligheter til å gjennomføre egenforsøk

Den som skal søke om gjeldsforhandlinger, må etter gjeldende rett først etter evne ha forsøkt å komme frem til en ordning med kreditorene på egen hånd. Dette kan skyldneren gjøre selv, eller ved å bruke en medhjelper, for eksempel en kommunal gjeldsrådgiver. Enkelte høringsinstanser har pekt på at dette kravet kan bli vanskelig å oppfylle for en skyldner som bor og oppholder seg i utlandet og at dette forholdet taler mot å åpne for søknader fra utlandet.

Departementet vil her bemerke at kravene til egenforsøkets innhold etter loven skal tilpasses den enkeltes skyldnerens muligheter til å løse saken på egen hånd. Dersom skyldneren bor i utlandet vil det nok kunne bli vanskeligere å oppsøke veiledningstjenesten i kommunene, men dette vil det da kunne tas hensyn til ved vurderingen av om egenforsøket er oppfylt. Det skulle heller ikke være noe i veien for at en skyldner som selv er i stand til det, utfører et egenforsøk uten bistand fra rådgiver eller medhjelper selv om vedkommende bor utenfor Norge. Egenforsøket består normalt i å utveksle, hovedsakelig skriftlig, informasjon med et kreditorfellesskap, og med dagens kommunikasjonsmidler skulle dette normalt være uproblematisk uten hensyn til hvor partene fysisk befinner seg. Det vil svært sjelden være behov for personlig fremmøte for kreditorene. Dersom det skulle forekomme tilfeller hvor det må anses umulig eller uforholdsmessig vanskelig å gjennomføre et egenforsøk fra et annet land, vil dessuten reservasjonen "etter evne" lede til at gjeldsforhandling likevel kan åpnes.

millioner kroner (kilde: Lindorff International). I tillegg til dette har Lånekassen utestående over kr 400 millioner i studiegjeld hvor skyldneren er bosatt utenfor Norge.

Det pekes også på at dersom de foreslåtte begrensningene i kravet til egenforsøk blir vedtatt, vil evt. vanskeligheter som oppstår på grunn av at skyldneren bor i utlandet, kunne være en grunn til å unnlate å kreve egenforsøk.

4.3.3 Skyldnerens manglende fysiske tilstedeværelse

I gjeldsordningssaker vil det i praksis ofte være personlig kontakt mellom skyldneren og namsmannen eller dennes representant. Skyldneren møter normalt fysisk frem hos namsmannen i forbindelse med søknad om gjeldsforhandlinger, mottar råd og veiledning, og er gjerne til stede ved utfylling av søknadsskjemaet mv. Namsmannen på sin side foretar ofte hjemmebesøk hos skyldneren for å besiktige bolig og andre eiendeler, og evt. foreta sikring og verdsetting, slik som beskrevet i lovens §§ 3-3 og 4-7. Endelig møter skyldneren også normalt frem for å underskrive forslag til frivillig gjeldsordning, evt. begjære tvungen ordning.

Departementet antar at de fleste av disse gjøremålene bør kunne gjennomføres uten skyldnerens fysiske tilstedeværelse, for eksempel ved bruk av e-post, telefon og vanlig post. I noen tilfeller vil det vel også være mulig for utenlandsboende skyldnere å møte personlig dersom det skulle være nødvendig, for eksempel dersom vedkommende ikke bor langt unna, eller kombinerer møtet med en annen reise til Norge. Namsmannen kan evt. også pålegge skyldneren personlig fremmøte dersom det finnes nødvendig.

4.3.4 Skyldnerens eiendeler

Det er på det rene at sikring, og i mange tilfeller også verdsetting, av bolig og andre eiendeler vanskelig kan skje når gjenstandene ikke befinner seg i Norge. I forhold til bolig eller et annet større formuesgode kan det også oppstå problemer med oppfylle kravet i lovens § 2-3 tredje ledd om at namsmannen "skal" innhente opplysninger om heftelser i skyldnerens eiendeler. Med hensyn til nødvendigheten av å få saken opplyst kan det derfor være utilrådelig å etablere en gjeldsordning for en skyldner som bor i utlandet og som er eier av bolig eller andre verdifulle formuesgoder som ønskes beholdt. Spørsmålet vil i praksis komme opp når det gjelder bolig, idet andre eiendeler av verdi regelmessig må selges i forbindelse med en gjeldsordning. Departementet antar at det som hovedregel bør vises varsomhet med å åpne gjeldsforhandling for utenlandsboende som eier bolig på grunn av vanskelighetene med verdsetting mv. Unntaksvis kan det likevel tenkes at forholdene er så oversiktlige at gjeldsforhandling er forsvarlig, for eksempel dersom det er tale om en enkel og nøktern bolig i et nordisk land, finansiert av en norsk finansinstitusjon.

Det har fra enkelte høringsinstanser kommet innvendinger som går ut på at namsmannen vanskelig kan få opplyst utenlandssaker pga. manglende tilgang til ulike registre som kan avsløre om skyldneren har gitt feilaktige opplysninger om eiendeler, arbeidsforhold mv. Disse problemene kan tenkes motvirket ved at utenlandsboende søkere må fremlegge en bevitnet attest fra relevante eiendomsregistre mv.

Gjeldsordningsloven har i § 4-5 en bestemmelse om at transportmidler mv. med verdi opp til et visst beløp kan beholdes. Bestemmelsen tar utgangspunkt i kostnadsnivået i Norge, og kan tenkes å slå urimelig gunstig ut i forhold til skyldnere som bor i et lavkostland. Dersom det åpnes for søknader fra utlandet, må det derfor foretas en vurdering av beløpsgrensen i forhold til kostnadsnivået i det aktuelle landet. En privatbil til en verdi av ca kr. 75 000 kr vil kunne være av en helt annen beskaffenhet enn det som var tenkt dersom skyldneren kan kjøpe den i et land utenfor Norge.

4.3.5 Namsmannens myndighetsutøvelse

Når det gjelder namsmannens pålegg, beslutninger og annen myndighetsutøvelse, er det klart at tvangstiltak ikke kan gjennomføres overfor en person som ikke er bosatt i Norge. I saker etter gjeldsordningsloven vil det imidlertid normalt ikke være behov for tiltak overfor *skyldneren*. Eksempelvis vil pålegg om salg av eiendeler, jf. lovens §§ 2-5 og 4-6, bare være å forstå som betingelser for å oppnå gjeldsforhandling eller gjeldsordning. Dersom skyldneren ikke frivillig etterkommer slike pålegg, vil resultatet bli at namsmannen kan avslå søknaden, alternativt heve saken. Riktignok kan det også bli tale om å nedlegge utleggstrekk i lønn mv. Dette kan imidlertid gjøres uten hensyn til hvor skyldneren befinner seg, så lenge inntekten kommer fra Norge, for eksempel i form av offentlig trygd el.l.

Namsmannen kan etter loven innhente opplysninger fra tredjepersoner, som da under visse betingelser har plikt til å avgi slike opplysninger, også slike som er taushetsbelagt, jf. gjeldsordningsloven § 2-3 tredje ledd med henvisning til tvangsfullbyrdelsesloven § 7-12. Dersom den aktuelle informanten befinner seg i utlandet, vil et slikt pålegg ikke kunne tvangsgjennomføres. Dersom det skulle oppstå en situasjon hvor sentrale opplysninger ikke er gitt og heller ikke kan fremskaffes av slike årsaker, kan imidlertid søknaden avslås evt. saken heves.

4.3.6 Utmåling av livsoppholdssatser

Flere av høringsinstansene har pekt på at det vil være vanskelig å fastsette hva skyldneren skal kunne sette av til livsopphold og bolig i det aktuelle landet. Etter loven skal skyldneren beholde "det som med rimelighet trengs" til sitt og sin husstands livsopphold. Dette beløpet settes vanligvis til 85 % av minstepensjonen. I tillegg kommer boligutgifter og evt. utgifter til oppfostring av barn i henhold til norske utgiftsnivåer. Dette utgjør til sammen et relativt høyt beløp også etter norske forhold, og det er klart at beløpet kan måtte reduseres betraktelig for skyldnere som bor i andre land, særlig i lavkostland. Det vil nok i noen tilfeller kunne bli komplisert å beregne leveomkostningene, herunder behovet for boutgifter for en søker i utlandet. Problemene vil imidlertid neppe bli større enn ved fastsettelse av utleggstrekk hos utenlandsboende. En rekke skyldnere som oppebærer inntekter fra Norge har et utleggstrekk som er beregnet ut fra levekostnadene i landet de bor i. Slike saker behandles av Namsfogden i Oslo med Oslo Byfogdembete som klageinstans. Det finnes således en omfattende praksis for fastsettelse av livsoppholdsutgifter og boutgifter i en rekke land. Den samme praksis vil evt. være anvendelig også i gjeldsordningssaker. Enkelte høringsinstanser har innvendt at disse to situasjonene ikke er sammenliknbare idet en gjeldsordning medfører at restkravet slettes, noe som ikke er tilfelle ved utleggstrekk.

Feilaktig utmåling av livsopphold vil ofte ikke ha større negative konsekvenser i en gjeldsordningssak enn i en utleggssak. Tvert imot kan det lett tenkes utleggssaker som går over lengre tid enn en gjeldsordning. Skyldneren kan også fritt flytte til et annet land under gjeldsordningen, så lenge dette er nødvendig eller ikke medfører noe tap for kreditorene. Det vil således også i dag være nødvendig å fastsette livsoppholdsutgifter i utlandet i en del gjeldsordningssaker.

Det har vært fremholdt fra enkelte høringsinstanser at forslaget om å åpne for søknader fra utlandet ikke kan gjennomføres uten at det gis spesifikke retningslinjer for utmålingen av livsopphold. Departementet er langt på vei enig i dette og antar at det evt. bør fastslås i loven at det skal tas tilbørlig hensyn til leveomkostningene i vedkommende land.

Departementet antar at de retningslinjer og den praksis som allerede følges hos Namsfogden i Oslo i forbindelse med utleggstrekk overfor personer bosatt i utlandet evt. vil danne et godt utgangspunkt for praktiseringen.

4.3.7 Forholdet til utenlandske kreditorer

Enkelte høringsinstanser har innvendt at forslaget er problematisk på bakgrunn av at det vil forekomme både norske og utenlandske kreditorer i de aktuelle sakene. Det pekes på at utenlandsboende må forventes å ha kreditorer i det landet de bor i, og at betjeningen av slik gjeld vil gi begrensede muligheter for å gjennomføre en gjeldsordning. Det fremholdes også at utenlandske kreditorer ikke vil være berørt av en gjeldsordning i Norge og at dette vil kunne virke støtende overfor de norske kreditorene, som må avskrive sine tilgodehavender.

Departementet er enig i at det vil være problematisk å etablere en gjeldsordning for en skyldner som har forpliktelser av betydning overfor kreditorer som ikke kommer til å delta i gjeldsordningen. Spørsmålet er om gjeldstyngede nordmenn i utlandet har etablert gjeldsforpliktelser til lokale kreditorer i noe større omfang. En stor andel av dem som er aktuelle for å søke om gjeldsforhandlinger må antas å ha liten betalingsevne og generelt svak økonomi. En betydelig del av den aktuelle gruppen vil også være underlagt utleggstrekk fra Norge, og mange vil være registrert med negative betalingsanmerkninger i ulike kredittopplysningsbaser. Dette gjør det vanskelig å søke om lån hos utenlandske kreditorer.

Det kan også pekes på at det i flere gjeldsordningssaker eksisterer utenlandske kreditorer. I noen tilfeller deltar disse i gjeldsordningen på vanlig måte ved at de har samtykket i et forslag til frivillig gjeldsordning. Disse kreditorene vil da være bundet på avtalemessig grunnlag på linje med de norske kreditorene. Dersom det blir en tvungen gjeldsordning vil imidlertid ikke de utenlandske kreditorene kunne tas inn i ordningen mot sin vilje. I en gjeldsordning for en skyldner som bor i Norge vil imidlertid dette ikke ha særlig betydning, idet vedkommende vil være beskyttet av gjeldsordningen i Norge. Som påpekt av enkelte av høringsinstansene vil derimot en utenlandsboende skyldner ikke være beskyttet mot forfølgning fra utenlandsboende kreditorer. Skyldneren kan derfor risikere å måtte fordele evt. ledige midler kun til disse, mens de norske ikke vil få noen dekning. Spørsmålet er imidlertid om det er rimelig å la dette forhold hindre alle utenlandsboende i å søke om gjeldsordning i Norge. Departementet antar at en gjeldsordning i prinsippet bør være reservert for skyldnere som kun har gjeld til norske kreditorer. Det bør imidlertid ikke være slik at en ubetydelig gjeldspost til en utenlandsk kreditor alltid skal stenge for en ordning med de norske kreditorene. Det synes således hensiktsmessig at det stilles krav om at bare den som har det alt vesentlige av sin gjeld til norske kreditorer kan få åpnet gjeldsforhandling fra utlandet, og departementet vil foreslå en regel i samsvar med dette.

4.3.8 Søkerens statsborgerskap

Departementet antar at de aller fleste som ønsker å søke norske myndigheter om gjeldsordning fra utlandet vil være norske statsborgere. Departementet ser likevel ingen grunn til at en ordning som foreslått bør reserveres for disse. Det kan lett tenkes personer som bor utenlands og ikke er norske statsborgere, men som likevel har en så relevant tilknytning til Norge at de rimeligvis bør kunne oppnå gjeldsordning i Norge. Dette kan eksempelvis være utlendinger som har bodd lenge i Norge og opparbeidet seg gjeld til norske kreditorer, men senere flyttet ut av landet. Det er også dårlig i samsvar med norsk

rettstradisjon å knytte rettigheter opp mot statsborgerskap. I tillegg vil dette kunne virke diskriminerende og i strid med våre folkerettslige forpliktelser.⁵

4.3.9 Søkerens inntekter

Dersom søkerens eneste inntekt er fra Norge, for eksempel i form av alderspensjon, uføretrygd eller liknede, vil dette være et viktig moment ved vurderingen av om saken lar seg opplyse tilstrekkelig. Dersom hele eller store deler av inntekten kommer fra utenlandske arbeidsgivere vil kontrollen med inntektsopplysningene bli vanskeligere. På den annen side vil det lett kunne tenkes at forholdene er oversiktlige selv om inntekten kommer fra utenlandsk arbeidsgiver. Det vil normalt ikke by på særlige problemer å fastslå inntekten til for eksempel en nordmann som bor og er statsansatt i Sverige og har sin eneste inntekt derfra. Det vil neppe være rimelig at vedkommende skal utelukkes fra å søke om gjeldsforhandling i Norge med den begrunnelse at inntektsforholdene ikke lar seg opplyse eller verifisere. Inntektens opprinnelse bør derfor ikke være avgjørende for utfallet av søknaden, men tas med som et sentralt moment i vurderingen. Det avgjørende bør være om inntektsforholdene lar seg fastslå på betryggende vis.

4.3.10 Søkerens skattemessige tilhørighet

Det vil klart kunne ha stor betydning for sakens opplysning om søkeren har skattemessig tilknytning til Norge. Hovedregelen er riktignok at utenlandsboende ikke har skatteplikt til Norge, men det finnes betydelige unntak som kan tenkes å være aktuelle, jf. skatteloven § 2-1. Det kan særlig vises til bestemmelsens tredje ledd bokstav b, hvorefter skatteplikten til Norge vedvarer i 3 fulle år etter utflytting for personer som har bodd mer enn ti år i Norge. Skatteplikten vedvarer også permanent dersom den utflyttede disponerer bolig her i landet eller oppholder seg her i lengre perioder. Det vil i alminnelighet være lettere å opplyse saken dersom søkeren har skatteplikt til Norge og leverer selvangivelse hit. På bakgrunn av de nevnte reglene i skatteloven må det imidlertid antas at bare et mindretall av søkerne fra utlandet vil ha skatteplikt til Norge. Dersom en skulle stille krav om dette, ville således de fleste utenlandsboende bli utelukket fra ordningen. Skatteplikt til Norge bør således være et moment ved vurderingen av om saken lar seg tilstrekkelig opplyse.

4.3.11 Søkerens registrering i Folkeregisteret

Det bør også legges vekt på om skyldneren er folkeregistrert i Norge. I henhold til folkeregistreringsforskriften § 4-7 vil adgangen til å stå folkeregistrert i Norge etter utflytting variere ut fra en rekke omstendigheter, blant annet ut fra boligforhold, arbeids- og familieforhold mv. For flytting innfor Norden gjelder egne regler.⁶ Personer som flytter fra Norge, vil derfor i varierende grad være utmeldt av Folkeregisteret, og det kan være noe tilfeldig hvem som er det. Det bør således neppe oppstilles et absolutt krav om at søkeren skal være folkeregistrert i Norge. Trolig vil dette også kunne ha praktisk betydning, ved at folkeregistreringen i større grad gjør det mulig å finne opplysninger om søkeren i norske registre.

4.3.12 Saksforholdene ellers

Saksforholdene for øvrig må ligge slik an at det med hensyn til sakens opplysning, gjeldsforhandlingenes gjennomføring og omstendighetene ellers, er ubetenkelig å etablere en gjeldsordning etter norske regler. Her vil det blant annet kunne ha betydning hvilket

⁵ Jf. for eksempel Helsingforsavtalen hvor det i artikkel 2 bl.a. heter: "Ved utformingen av lover og andre rettsregler i de nordiske land skal statsborgere i de øvrige nordiske land behandles likt med landets egne statsborgere."

⁶ Se overenskomst 2004 nr. 41 mellom de nordiske land om folkeregistrering artikkel 3.

land skyldneren bor i. Departementet antar at det for eksempel vil være langt større muligheter for å få saken tilstrekkelig opplyst dersom skyldneren bor i et nordisk land enn i et mer fjerntliggende. Skyldnerens botid i de respektive landene vil også kunne ha betydning. Det samme gjelder bolig- og familieforholdene. Det vil imidlertid ikke være rimelig å utelukke enkelte spesifikke land fra ordningen, selv om det nok gjennomgående vil være enklere og mer oversiktlige forhold omkring søkere fra de nordiske landene.

4.3.13 Gjeldsordningens rettskraftvirkninger utenfor Norge

En frivillig eller tvungen gjeldsordning for en skyldner som bor i Norge vil gi beskyttelse mot kreditorpågang både under gjeldsforhandlingene, i gjeldsordningsperioden og etter at gjeldsordningen er over. Dette vil kunne stille seg annerledes dersom skyldneren bor i utlandet. En *frivillig* gjeldsordning vil riktignok i de aller fleste tilfeller måtte betraktes som en bindende avtale, og dermed forplikte kreditor til å avstå fra videre innkreving på avtalerettslig grunnlag uansett hvor skyldneren bor. Dette må i alle fall gjelde dersom kreditor positivt har akseptert den frivillige gjeldsordningen. I dag er bortimot 90 % av alle gjeldsordninger frivillige. En norsk rettsavgjørelse om *tvungen* gjeldsordning kan imidlertid ikke etter gjeldende regelverk påregnes anerkjent i andre land, slik at utenlandsboende skyldnere kan risikere kreditorpågang på tross av gjeldsordningen i Norge. Slik pågang vil dog bare kunne rettes mot eventuelle eiendeler og inntekter som skyldneren har i bostedslandet, herunder lønn fra utenlandske arbeidsgivere eller oppsparte midler på en utenlandsk bankkonto. Dersom skyldnerens inntekter kommer fra Norge, for eksempel i form av trygd, vil en gjeldsordning i Norge beskytte mot pågang rettet mot disse midlene. Dette vil også gjelde eventuelle oppsparte midler på konto i en norsk bank. For Nordens del vil dette stille seg annerledes dersom det blir etablert regler om fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordninger, jf. punkt 5 her.

Et særlig spørsmål er om også norske kreditorer har mulighet til å rette pågang mot skyldnere som bor i utlandet på tross av en eventuell gjeldsordning i Norge.

I henhold til Luganokonvensjonen kan en dom som er tvangskraftig i et land, som hovedregel fullbyrdes i et annet. Spørsmålet blir da om en tvungen gjeldsordning i et land, medfører at en dom eller et annet tvangsgrunnlag mister sin tvangskraft også i forhold til bestemmelsene i konvensjonen, slik at det ikke kan fullbyrdes i et annet land. Dette synes å være noe tvilsomt, men i en sak fra 1999 fra EF-domstolen (Fortis bank mot Coursier, sak C267/97) ble resultatet at en gjeldsordning for en privatperson fastsatt av domstolen ("a court-supervised liquidation") i vedkommendes hjemland Luxembourg, ikke forhindret at en dom vedrørende et pengekrav som deltok i ordningen beholdt sin tvangskraft og kunne fullbyrdes i Frankrike. I den svenske gjeldsordningsloven (skuldsaneringslagen) er det et krav om at skyldneren må ha "hemvist" (bopel) i Sverige for å kunne oppnå gjeldsordning. I prp. 2005/06:124 61 er dette begrunnet slik:

Enligt 4 § skuldsaneringslagen får skuldsanering under vissa förutsättningar beviljas fysiska personer med hemvist i Sverige. Med hemvist avses att gäldenären är bosatt här i landet och att bosättningen med hänsyn till vistelsens varaktighet och omständigheterna i övrigt måste anses stadigvarande. Hemvistkravet preciseras dock genom regeln i andra stycket samma paragraf, där det framgår att den som är folkbokförd i Sverige alltid skall anses ha hemvist här. Lagrådet har ansett att frågan om hemvistkravets förenlighet med gemenskapsrätten, särskilt bestämmelserna om den fria rörligheten för personer, bör bli föremål för ytterligare överväganden i lagstiftningsärendet. Allmänt gäller inom den internationella privat- och processrätten att det i en stat måste finnas ett rättskipningsintresse för att domsrätt skall föreligga där. Det krävs alltså att saken har en tillräcklig anknytning till staten i fråga. Denna princip gäller också inom EU och kommer till uttryck i rättsakter och konventioner på området.

Ett beslut om skuldsanering gäller för gäldenärens samtliga borgenärer, också borgenärer i utlandet. En anledning till att ställa ett krav på hemvist för att bevilja skuldsanering är att ett beslut om skuldsanering i regel inte erkänns utanför Sverige. Svenska skuldsaneringsbeslut omfattas varken av gemenskapens insolvensförordning, Bryssel I-förordningen eller Bryssel- och Luganokonventionerna eller av de nordiska konventionerna på den internationella process- och privaträttens område och inte heller av någon annan internationell överenskommelse om erkännande. Frågan om ett svenskt skuldsaneringsbesluts ställning i utlandet kan visserligen inte besvaras generellt, eftersom svaret beror på inställningen i varje främmande rättsordning, men i de allra flesta fall torde beslutet inte erkännas.

Gäldenären riskerar alltså alltid att borgenärerna i en process utanför Sverige kräver full betalning för fordringar som i och för sig omfattas av den svenska skuldsaneringen. Det är därför naturligt att kräva att gäldenären har en stark reell anknytning till Sverige, att gäldenären är stadigvarande bosatt här, för att en svensk myndighet skall kunna besluta om skuldsanering.

Att gäldenären har hemvist i Sverige är också i regel en förutsättning för att gäldenärens ekonomiska och personliga förhållanden skall kunna utredas på ett tillfredsställande sätt. Utredningen behövs för att kunna ta ställning till om det finns förutsättningar för skuldsanering. Visserligen är det en utgångspunkt att gäldenären själv skall ta fram uppgifter som behövs, men det är av stor betydelse att det finns möjlighet såväl för kronofogdemyndigheten som för borgenärerna att själva utreda och kontrollera gäldenärens uppgifter. Har gäldenären hemvist i ett annat land, torde det ofta vara svårt, om ens möjligt, förberörda att få tillgång till uppgifter om exempelvis inkomster och tillgångar på annat sätt än genom gäldenären. Ett skuldsaneringsförfarande förutsätter också gäldenärens aktiva medverkan, något som självfallet underlättas om gäldenären har hemvist i det land där prövningen sker.

När det gäller likartade förfaranden har man även i den EG-rättsliga regleringen valt att låta just gäldenärens hemvist eller liknande vara avgörande för frågan om domsrätt (se t.ex. artikel 3.1 i insolvensförordningen, artikel 4.1 i direktivet om rekonstruktion och likvidation av försäkringsföretag och artikel 3.1 i direktivet om rekonstruktion och likvidation av kreditinstitut; jfr prop. 2005/06:37 EU:s insolvensreglering). I sammanhanget bör också framhållas att det nederländska skuldsaneringsförfarandet omfattas av insolvensförordningen. Det är möjligt att kommande skuldsaneringslagar i andra medlemsstater kommer att omfattas av insolvensförordningen. I så fall skall beslutet erkännas i Sverige. Därmed följer också att Sverige i princip inte kan hävda domsrätt, om en skuldsaneringsgäldenär har hemvist i en sådan medlemsstat.

Av det sagda följer att det framstår som mindre lämpligt om bara den omständigheten att gäldenären tillfälligt vistas i landet ger möjlighet att sanera hans eller hennes skulder. Det är knappast heller adekvat att knyta kravet till gäldenärens medborgarskap. En sådan regel är inte ändamålsenlig och skulle kunna anses diskriminerande. Inte heller andra mer uttunnade anknytningskrav, såsom t.ex. en borgenärs eller en fordrans anknytning till Sverige, skulle kunna ersätta det nuvarande hemvistkravet utan att skuldsaneringsförfarandet förlorade i effektivitet och ändamålsenlighet.

Enligt regeringens bedömning är det alltså både nödvändigt och ändamålsenligt med ett behörighetskrav som innefattar en stark reell anknytning till Sverige. Det framstår också som klart att kravet inte kan anses stå i strid med EG-rätten. Som framgått ovan är det snarast det förhållandet att skuldsaneringsbeslut i allmänhet inte erkänns utanför beslutsstaten som kan verka hindrande för personers fria rörlighet inom EU. Ett gemenskapsrättsligt eller annat internationellt system för erkännande av skuldsaneringsbeslut skulle kunna råda bot på den situationen. En utveckling mot ökat erkännande av skuldsaneringsbeslut meddelade av myndigheter i andra medlemsstater är därför eftersträfvansvärd och ligger också i linje med det som gäller på privaträttens område i övrigt inom EU. Europarådet har i den s.k. Tammerforsöverenskommelsen fastslagit att principen om ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden skall bli en hörnsten inom det civilrättsliga samarbetet. Artikel 65 i EG-fördraget ger den rättsliga grunden för det civilrättsliga samarbetet och gör det möjligt att besluta rättsakter på den internationella privat- och processrättens område.

Gjeldende rett synes etter dette å være at en tvungen gjeldsordning ikke vil beskytte mot videre kreditorpågang verken fra utenlandske eller norske kreditorer. Det foreligger i dag heller ingen hjemmel for å pålegge norske kreditorer å avstå fra dekningsaksjoner i utlandet.

4.3.14 Kreditorbeskyttelse av utenlandsboende gjeldsordningsskyldnere

Slik departementet ser det, er det uheldig dersom en utenlandsboende gjeldsordningsskyldner risikerer fortsatt pågang fra norske kreditorer også etter at gjeldsordningen er kommet i stand eller over fullført. Som nevnt foran vil en norsk gjeldsordning for en utenlandsboende gjeldsordningsskyldner i hovedsak ta sikte på å regulere forholdet mellom skyldnerens og dennes norske kreditorer. Departementet antar riktignok at norske kreditorer normalt vil respektere en rettsavgjørelse om gjeldsordning også om skyldneren bor i utlandet, men det lite tilfredsstillende dersom dette spørsmålet skal være avhengig av kreditorenes velvillighet. Det ville for eksempel være svært uheldig dersom en av kreditorene oppnår særfordeler som trekk i lønn eller andre inntekter som i tillegg kan velte hele gjeldsordningen.

Departementet antar at dette problemet vil kunne avhjelpes for så vidt gjelder de norske kreditorene ved at det tas inn bestemmelser i gjeldsordningsloven som forbyr disse å søke dekning hos gjeldsordningsskyldnere som bor i utlandet og som er underlagt en "norsk" gjeldsordning. En kreditor hjemmehørende i Norge vil være underlagt norsk jurisdiksjon også når det gjelder handlinger utført i utlandet eller fra utlandet.

Bestemmelser om dette bør utformes slik at skyldneren er sikret mot pågang fra det tidspunkt gjeldsforhandling er åpnet, altså både i gjeldsforhandlingsperioden, under gjeldsordningen og når gjeldsordningen er over. For gjeldsforhandlingsperiodens del medfører dette at kreditorene ikke kan kreve eller motta betaling, foreta motregning, tvangsrealisere eiendom osv., jf. gjeldsordningsloven § 3-4. Paragrafen gjelder generelt, og gjør intet unntak for skyldnere som bor utenfor Norge, men det vil være opplysende for kreditorene å klargjøre at § 3-4 også skal gjelde skyldnere i utlandet. En bestemmelse som presiserer dette, kan hensiktsmessig tas inn i et nytt sjette ledd i paragrafen.

Det er også grunn til å presisere at gjeld som er bortfalt etter at gjeldsordningen er fullført ikke kan innkreves overfor skyldnere i utlandet. Dette kan gjøres ved en tilføyelse i lovens § 5-2, som inneholder bestemmelser om bortfall av gjeld.

Det bør videre klargjøres at det ikke vil være adgang til å overdra et krav som deltar i en gjeldsordning eller er bortfalt etter utløpet gjeldsordning til en samarbeidspartner i et annet land med sikte på inndrivelse. Departementet antar at det er tilstrekkelig å presisere dette i de særskilte kommentarene til bestemmelsen.

En bestemmelse som inneholder et forbud mot innkrevingstiltak som i prinsippet er gjennomførbare på tross av gjeldsordningen bør antakelig sanksjoneres for å bli effektiv. Departementet har vurdert om sivilrettslige sanksjoner som tilbakebetalingsplikt, erstatningsplikt mv. vil være tilstrekkelig, men har kommet til at bestemmelsen vil ha et så vidt offentligrettslig preg at den bør belegges med straff.

Det vises til utkast til endringer i lovens §§ 3-4 og 5-2. Det foreslås også en straffebestemmelse i utkast til ny § 7-9.

5. Fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordningssaker

Departementet sender også på høring en utredning av spørsmålet om det bør etableres et fellesnordisk regelverk for gjensidig anerkjennelse av avgjørelser i gjeldsordningssaker. Utredningen er utarbeidet av den danske professoren Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen etter oppdrag fra Nordisk Ministerråd og har sin bakgrunn i de rettslige og praktiske problemer det har for skyldnere som har fått gjeldsordning i et av de nordiske landene, og så ønsker å flytte, arbeide eller investere i et av de andre landene. Utredningen foreligger kun på dansk. Den må sees i sammenheng med spørsmålet om det bør åpnes for søknader om gjeldsforhandling fra utenlandsboende.

Utkastet til modellov har regler om både verneting, lovvalg og anerkjennelse av avgjørelser om gjeldssanering. Dersom den foreslåtte ordningen blir innført, vil det innebære at åpning av gjeldsforhandling eller stadfestelse av gjeldsordning i et annet nordisk land vil ha virkning i Norge som om saken var avgjort her. På samme måte vil norske avgjørelser på dette området gi virkning de øvrige nordiske land. Det foreslås imidlertid at det skal være et krav om registrert bopel i minimum 6 måneder i det landet skyldneren søker om gjeldsordning i. Som eksempel vil en norsk statsborger med gjeld til Norge kunne søke om gjeldsordning i Sverige etter svenske regler men med full virkning også for norske kreditorer. Skyldneren kan etter gjeldende rett ikke søke norske myndigheter om gjeldsforhandling, heller ikke om vedkommende har bopel i et annet nordisk land.

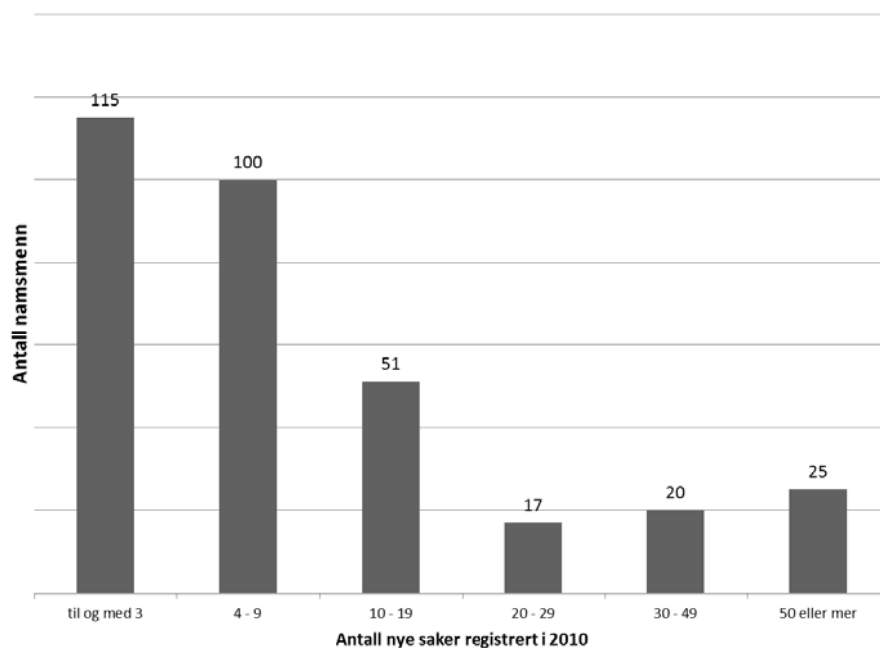
Utkastet til regler om fellesnordisk anerkjennelse av avgjørelser i gjeldsordningssaker, slik det er foreslått i utredningen, vil i praksis delvis overlappe forslaget om adgang til å søke om gjeldsordning fra utlandet, jf. punkt 4 foran. Det er således neppe behov for evt. å innføre begge regelsett fullt ut. For en person bosatt i et annet nordisk land med gjeld til Norge vil både norsk anerkjennelse av ordningen og mulighet til å søke norsk gjeldsordning kunne avhjelpe problemene. En viktig forskjell på ordningene vil imidlertid være at adgang til å søke fra utlandet ikke vil løse problemene for en person med gjeld også til kreditorer i bostedslandet. Denne problemstillingen vil ikke oppstå ved fellesnordisk anerkjennelse. På den annen side vil en adgang til å søke om gjeldsforhandling fra utlandet slik som foreslått også gjelde personer utenfor Norden. Dersom forslaget om fellesnordisk anerkjennelse blir videreført, kan det derfor likevel være grunn til å vurdere om det skal åpnes for søknader fra land utenfor Norden. I følge en undersøkelse fra inkassobransjen⁷ fra 2010 er det blant de fem landene som har flest inkassosaker fra norske kreditorer, bare to nordiske land. Videre vil etablering av et regelverk som beskrevet i utredningen være avhengig av hvilket standpunkt de øvrige nordiske land inntar. Sel om det skulle bli oppnådd enighet om å innføre en slik ordning, kan ikraftsettelsen av dette ligge noe frem i tid.

6. Lokalisering av gjeldsordningssaker hos utpekte namsmenn

I dag skal saker om gjeldsordning behandles av namsmannen på det sted der skyldneren bor, jf. gjeldsordningsloven § 2-1. Sammenlignet med forliksrådsklager og begjæringer om tvangsfullbyrdelse er det få gjeldsordningssaker. Disse sakene er imidlertid gjennomgående de mest krevende av de gjøremål innen den sivile rettspleien på grunnplanet som ligger til politi- og lensmannsetaten. På grunn av liten saksmengde er det for mange namsmenn vanskelig å opparbeide den kompetansen som gjeldsordningssakene krever. I 2010 ble det registrert 5 399 nye gjeldsordningssaker hos namsmennene. Det gir 16,5 saker i snitt for de 328 alminnelige namsmennene. Saksmengden er imidlertid meget skjevt fordelt, fra 39 namsmenn uten nye

⁷ Kilde: Lindorff (2010)

gjeldsordningssaker i 2010 til Namsfogden i Oslo med 568 nye saker. Følgende oversikt viser antall namsmenn med forskjellig sakstilfang i 2010:

For å bøte på dette foreslo Politidirektoratet i et notat til Justisdepartementet 22. desember 2008 at det ble åpnet for å kanalisere gjeldsordningssakene til bestemte namsmenn. Under overskriften “Mer effektiv organisering av arbeidet med gjeldsordningssaker” anførte direktoratet:

“Riksrevisjonen har to ganger foretatt forvaltningsrevisjon av gjeldsordningsloven (gol). Merknadene er besvart fra Politidirektoratet, og direktoratet har hatt en arbeidsgruppe til å vurdere tiltak for å bedre kvaliteten og oppnå raskere saksbehandlingstid på gjeldsordningssaker.

Utfordringene ligger i å bygge opp og opprettholde kompetanse på gjeldsordning hos namsmenn med lite ressurser og få saker. Direktoratet har det siste året satset betydelig på å bygge opp gjeldsordningskompetanse i hele landet. Til tross for dette synes det neppe mulig å opprettholde kompetansen hos namsmenn med svært få saker og hvor saksbehandler har mange andre gjøremål. Iht. gol § 2-1 skal søknad om gjeldsforhandling fremsettes for namsmannen på det sted der skyldneren bor. Dette betyr vedkommende lensmannskontor, namsfogdkontor eller politistasjon med sivile gjøremål. Namsmenn med få saker er uten unntak lensmannskontorer.

Hvor søknaden skal fremsettes vil i første rekke være et kvalitetsspørsmål inneholdende kravet til veiledning, saksbehandling og tempo, og videre et rettssikkerhetsspørsmål for alle parter i en gjeldsordningsprosess. Legger man til grunn at kvalitet og rettssikkerhet er de viktigste faktorene, bør gjeldsordningsloven mykes opp mht hvor søknaden skal fremsettes og hvor den kan behandles. Både for namsmennene og for partene er det av avgjørende betydning at sakene behandles profesjonelt og innenfor de frister som er satt. Behandling av gjeldsordningssaker er krevende og omfattende og stiller store krav til faglig dyktighet. Slike krav kan kun oppfylles ved at man har nok saker å behandle.

Kravene til kvalitet og rettsikkerhet bør gå foran ønskene om tilgjengelighet og kort reisevei for skyldneren. Det hjelper ikke at det er kort avstand til det lokale lensmannskontoret, dersom det der ikke kan gis en rask og tilfredsstillende behandling av sakene.”

Siktemålet med en endring som foreslått av Politidirektoratet vil være å sørge for at de namsmennene som behandler gjeldsordningssaker, har en så stor saksmengde at de kan opparbeide og opprettholde den kompetansen som kreves. Som en tommelfingerregel kan man kanskje anta at det antallet nye saker pr. år er under 20, vil det være svært utfordrende å opprettholde tilstrekkelig kompetanse. Skyldnerens geografiske avstand til namsmannen vil være et kryssende hensyn ved vurderingen av hvor mange namsmenn gjeldsordningssakene skal fordeles på. For skyldneren vil imidlertid saken normalt være en engangsbegivenhet, jf. gjeldsordningsloven § 1-4 tredje ledd som fastsetter at en skyldner som hovedregel bare kan oppnå gjeldsordning én gang i livet. God og rutinert saksbehandling vil derfor gjennomgående være viktigere for skyldnerne enn kort reiseavstand.

En bestemmelse som åpner for kanalisering av gjeldsordningssakene til bestemte namsmenn, bør trolig suppleres av en bestemmelse om hvilken tingrett namsmannen hører under i de forskjellige sakene.

For øvrig bemerkes at det vil være behov for en samling av gjeldsordningssakene uavhengig av eventuelle, fremtidige justeringer i politi- og lensmannsetatens geografiske struktur på tjenestestehetsnivå.

På denne bakgrunn foreslås det å innføre en hjemmel for at Kongen kan fastsette at søknader i et politidistrikt skal fremsettes for en av namsmennene.

7. Standardiserte livsoppholdssatser ved gjeldsordning og tvangsfullbyrdelse (utleggstrekk)

Regjeringen besluttet i 2010 å nedsette en arbeidsgruppe som fikk i mandat å foreslå standardiserte livsoppholdssatser for anvendelse ved gjeldsordning og utlegg. Arbeidsgruppen går inn for at det etableres standardiserte satser som skal gjelde både ved utleggstrekk og gjeldsordning. Satsene bør i følge arbeidsgruppen ta høyde for at man skal kunne leve av beløpet over en lengre periode, slik at de også er egnet ved gjeldsordning og ved utleggstrekk som løper over mange år. Det anbefales ikke at nivået varierer ut i fra hvilke type krav som inndrives. Satsene bør inkludere alle andre utgifter enn boutgifter.

Når det gjelder nivået på satsene har arbeidsgruppen kommet frem til at disse bør tilsvare dagens satser for midler til eget underhold som inngår i vurderingen av en persons evne til å betale barnebidrag. Bidragsevnevurderingen innebærer at en bidragspliktig skal få beholde midler til eget underhold, skatt, trygdeavgift, bolig og midler til egne barn i egen husstand før barnebidraget fastsettes. Satsene som inngår i bidragsevnevurderingen er fastsatt av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, og satsen for midler til eget underhold er inndelt i én sats for enslige og én sats for samboere/gifte. Disse utgjør per i dag kr. 7.576 for en enslig og kr. 6.414 for par enkeltvis, dvs. kr. 12.828 for et par. Satsene gir etter arbeidsgruppens vurdering en god balanse mellom skylderens behov for en forsvarlig levestandard og hensynet til at kreditorene skal få dekket sine krav. Nivået på satsene ligger litt over et forslag til budsjett utarbeidet av Statens Institutt for Forbruksforskning (SIFO) med sikte på å angi hva som er nødvendig for å ha en akseptabel levestandard over en fem års periode. Videre vil like satser ved innkreving som ved fastsettelse av bidrag, sikre at fastsatt bidrag kan innkreves dersom det

ikke betales frivillig. Det anbefales at satsene justeres årlig etter en fastsatt justeringsmekanisme.

Arbeidsgruppen anbefaler at det også fastsettes standardiserte satser for hvor mye skyldneren kan beholde til å dekke utgifter knyttet til omsorg for barn. Det foreslås at satsene tilsvarer veiledende retningslinjer for sosialhjelp med tillegg av 10 %. Dette vil innebære en økning i forhold til dagens gjeldsordningssatser. Det bør også fastsettes et fradrag for stordriftsfordeler i familier med mer enn tre personer.

Arbeidsgruppen anbefaler at standardiserte satser fastsettes i forskrift, med hjemmel i både dekningsloven og gjeldsordningsloven. Det foreslås å etablere en overgangsordning i gjeldsordningssakene, slik at lovendringen i minst mulig grad griper inn i etablerte ordninger.

Vi viser for øvrig til arbeidsgruppens rapport.

Departementet ber om høringsinstansenes merknader til rapporten fra arbeidsgruppen, og særskilt forslaget til hvilket nivå livsoppholdssatsene bør ligge på.

8. Økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene

8.1 Standardiserte livsoppholdssatser for gjeldsordning og utlegg

De økonomiske og administrative konsekvensene av dette forslaget er omtalt i arbeidsgruppens rapport.

8.2 Forslaget om å åpne for søknader om gjeldsforhandling fra utlandet

Det finnes lite informasjon om hvor mange personer med alvorlige gjeldsproblemer som er bosatt utenfor Norge, noe som gjør det vanskelig å anslå i hvilken grad saksmengden vil øke dersom det åpnes for utenlandssøknader. Overslag fra inkassobransjen går ut på at det i 2010 var i underkant av to milliarder kroner utestående fra private og næringsdrivende skyldnere i utlandet, hvorav antallet krav ble anslått til ca 35 – 40 000. På bakgrunn av at en og samme skyldner normalt har flere krav og at en viss andel av sakene gjelder næringsdrivende, kan det antas at antallet private skyldnere i alle fall er under 10 000. Hvor mange av disse som kvalifiserer for en gjeldsordning og som i tilfelle vil søke om dette, er det vanskelig å anslå. Dersom en sammenlikner med forholdene innenlands er det imidlertid bare en svært liten andel av de som har økonomiske problemer som søker om gjeldsordning. Departementet antar på denne bakgrunn av søknadsmengden fra utlandet mest sannsynlig ikke vil bli større enn at den kan håndteres innenfor gjeldende ressursrammer.

8.3 Forslaget om fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordninger

Dette forslaget antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser i nevneverdig grad.

9. Merknader til de enkelte bestemmelser

9.1 Merknader til forslaget om endringer i gjeldsordningsloven § 1-4

Bestemmelsen angir de særlige vilkårene for å åpne gjeldsforhandlinger for personer som er bosatt utenfor Norge.

I henhold til bokstavledd a) må det være ubetenkelig med hensyn til sakens opplysning dersom gjeldsforhandling skal kunne åpnes. Sentralt står at saken må la seg opplyse på betryggende måte med hensyn til skyldnerens økonomiske forhold. Om de momenter som må tas med i vurderingen og øvrig bakgrunn for forslaget vises til drøftelsen foran i pkt. 4.3.

I henhold til bokstavledd b) må det ikke foreligge mer enn ubetydelig gjeld til kreditorer som ikke er hjemmehørende i Norge. Dette vil i praksis dreie seg om kreditorer i søkerens hjemland, men også kreditorer fra tredjeland vil falle inn under bestemmelsen. Slike kreditorer kan ikke tas inn i gjeldsordningen og vil således ha krav på full dekning. Dette vil ikke være rimelig så lenge andre kreditorer lider tap. En gjeld på under NOK 10 000, vil etter departementets syn i de fleste tilfeller måtte anses som ubetydelig, mens det motsatte vil være tilfelle dersom det er tale om beløp på ca NOK 30 000 eller mer.

Skyldneren må i henhold til bokstavledd c) som hovedregel heller ikke eie egen bolig som tilsiktes beholdt under en eventuell gjeldsordning. Unntak kan gjøres i særlig enkle og oversiktlige tilfeller, hvor det f. eks. ikke foreligger uavklarte forhold omkring boligens finansiering, panteheftelser, utgiftsforpliktelser mv. Den må også være av nøktern verdi og beskaffenhet ellers, jf. lovens § 4-4. Unntak fra kravet om avhendelse kan tenkes dersom boligen for eksempel er finansiert av norsk finansinstitusjon, har liten omsetningsverdi og forholdene ellers er oversiktlige.

9.2 Merknader til forslaget om endringer i gjeldsordningsloven § 2-1

Hovedregelen i *første punktum* er en tilpasning av dagens bestemmelse til omorganiseringen av den sivile rettspleien på grunnplanet 1. januar 2006. Med den alminnelige namsmannen siktes det til det lensmannskontoret, den politistasjonen eller den namsfogden som ivaretar de sivile rettspleiegjøremålene på grunnplanet i kommunen.

Tilknytningen til kommunen er dessuten nyttig i den nærmere reguleringen av hvilken tingrett namsmannen hører under. Det vil følge av bestemmelsen at det er skyldnerens bostedskommune som er avgjørende for hvilken “gjeldsordningsnamsmann” vedkommende skal fremsette søknaden for, også der gjeldsordningssakene er samlet hos én namsmann for flere namsmannsdistrikter.

Nytt *annet punktum* åpner for at én namsmann utpekes som rette vedkommende til å behandle søknader om gjeldsordning for flere namsmannsdistrikter. Kravet om at namsmannsdistriktene må høre til samme politidistrikt, er en naturlig følge av politi- og lensmannsetatens oppbygging. Forslaget legger myndigheten til Kongen. Det vil være naturlig at Kongen delegerer myndigheten til Justisdepartementet som ansvarlig for politi- og lensmannsetaten og ikke til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet som ansvarlig for gjeldsordningsloven. Justisdepartementet vil kunne delegere myndigheten videre til Politidirektoratet.

Det er den namsmannen som søknaden skal fremsettes for, som skal stå for den videre saksbehandlingen etter gjeldsordningsloven. I den forbindelse vil denne namsmannen kunne opptre i andre namsmannsdistrikter innenfor “gjeldsordningsdistriktet”. Begrensningene i tvangsfullbyrdsloven § 2-3 i adgangen til å opptre i andre namsmannsdistrikter vil forutsetningsvis ikke gjelde. I hvilken grad namsmannen skal rekvirere bistand fra andre namsmenn i “gjeldsordningsdistriktet”, må overlates til praksis, eventuelt til overordnet nivå innen politi- og lensmannsetaten å gi nærmere retningslinjer for.

Etter dagens ordning er det som hovedregel samme namsmann som behandler søknader om gjeldsforhandling og begjæringer om utlegg og annen tvangsfyllbyrdelse mot skyldneren. Da gjeldsordningsloven ble vedtatt i 1992, bidro dette til at namsmannen hadde nødvendig informasjon for å håndtere forholdet mellom gjeldsordningssaken og tvangsfyllbyrdelse på riktig måte, jf. f.eks. gjeldsordningsloven § 3-4 første ledd bokstav d om at det ikke kan tas utlegg i gjeldsordningsperioden, og § 3-4 femte ledd, jf. § 3-3 annet ledd, om at lønnstrekk som hovedregel skal opphøre og eventuelt erstattes av et trekk til fordel for kreditorfellesskapet. I dag kan dette informasjonsbehovet ivaretas gjennom det felles, elektroniske saksbehandlings-systemet for Statens innkrevingssentral og de alminnelige namsmennene (SIAN).

I utgangspunktet bør en se hen til domssognene når en samler gjøremål innen den sivile rettspleien på grunnplanet for flere kommuner. Med domssogn siktes til landets inndeling i rettskretser for tingrettene, jf. domstolloven § 22. Dersom namsmannsdistriktene ligger i samme domssogn, kan både namsmannen og skyldneren forholde seg til tingretten for det domssognet som de omfattes av, når det gjelder tingrettens oppgaver i gjeldsordningssakene. Det vil imidlertid være uheldig å lovfeste et krav om at namsmannsdistriktene skal ligge i samme domssogn. Mange steder er forholdet mellom domssognene og politidistriktene slik at et slikt krav ville hindre en påkrevd samling av gjeldsordningssakene. Det trengs imidlertid en regel om hvilken tingrett som er rette vedkommende i tilfeller der en namsmann har gjeldsordningssaker for skyldnere som er bosatt i kommuner i forskjellige domssogn, jf. forslaget om en tilføyelse i § 2-7.

Nytt tredje ledd åpner for at en eller flere namsmenn kan utpekes til å behandle søknader fra skyldnere som på søknadstidspunktet ikke bor i Norge.

9.3 Merknader til forslaget om endringer i gjeldsordningsloven § 2-7

I de fleste tilfeller vil skyldneren være bosatt i samme domssogn som namsmannen har kontor i. I så fall er det tingretten for dette domssognet som er rette vedkommende for tingrettens oppgaver etter gjeldsordningsloven.

Allerede i dag er det imidlertid namsmannsdistrikter som dekker kommuner som ligger i forskjellige domssogn, f.eks. Midt-Gudbrandsdal lensmannskontor og Indre Vestfold lensmannskontor. Ved en samling av gjeldsordningssakene hos utpekte namsmenn vil det bli flere slike tilfeller. Valget står da mellom tingretten for den kommunen der skyldneren bor, eller tingretten for den kommunen der namsmannen har kontor. Av hensyn til skyldneren bør en velge den førstnevnte løsningen. I motsatt fall kan avstanden mellom bopel og tingrett bli meget stor.

Løsningen i § 2-7 vil forutsetningsvis også gjelde for hvilken tingrett som skal behandle et forslag om tvungen gjeldsordning.

9.4 Merknader til forslaget om endringer i gjeldsordningsloven § 3-4 nytt sjette ledd

Bestemmelsen tar sikte på å gi utenlandsboende skyldnere som har åpnet gjeldsforhandling i Norge den samme beskyttelse mot forfølgning fra norske kreditorer som skyldneren i Norge har. Dette betyr at norske kreditorer må respektere forbudet mot å kreve eller motta betaling, tvangsrealisere eiendom mv. på samme måte som om skyldneren bodde i Norge. Skyldneren vil imidlertid fortsatt kunne risikere pågang fra eventuelle kreditorer som er hjemmehørende utenfor Norge.

9.5 Merknader til forslaget om endringer i gjeldsordningsloven § 5-2

Bestemmelsen medfører at norske kreditorer som deltar i gjeldsordningen ikke kan rette pågang mot en skyldner som bor i et annet land verken under eller etter gjeldsordningen. Skyldneren er ikke beskyttet mot pågang fra eventuelle kreditorer som er hjemmehørende utenfor Norge. Bestemmelsen kommer bare til anvendelse for gjeld som er oppstått før åpning av gjeldsforhandling.

9.6 Merknader til forslaget til endringer i gjeldsordningsloven § 7-9

Bestemmelsen fastsetter at kreditorer som ikke respekterer forbudet mot å rette pågang mot utenlandsboende skyldnere kan straffeforfølges. Gjerningsbeskrivelsen omfatter både brudd på reglene som skal beskytte skyldneren i forhandlingsperioden samt forsøk på å inndrive gjeld under eller etter gjeldsordningens utløp. Bestemmelsen rammer både forsøk og fullbyrdet handling, og vil omfatte oversendelse av krav til inkassobyråer, begjæring overfor utenlandske myndigheter om inndrivings tiltak, tvangsrealisering av eiendom mv. Bestemmelsen vil også ramme overdragelse av bortfalte krav til utenlandske kreditorer.

10. Forslag til endringer i gjeldsordningsloven

Lov 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner endres slik:

§ 1-4 nytt fjerde ledd skal lyde:

Gjeldsforhandling for person som er bosatt utenfor Norge kan bare åpnes dersom

- a) det er ubetenkelig med hensyn til sakens opplysning*
- b) skyldneren ikke, eller bare i ubetydelig grad, har gjeld til utenlandske kreditorer*
- c) skyldneren ikke er eier av bolig eller andre formuesgoder av vesentlig verdi med mindre det er åpenbart både at saken likevel lar seg opplyse tilstrekkelig og at forholdet ikke vil vanskeliggjøre gjeldsforhandlingene.*

§ 2-1 første ledd skal lyde:

Søknad om gjeldsforhandling fremsettes for den alminnelige namsmannen for den kommunen der skyldneren bor. For flere namsmannsdistrikter i samme politidistrikt kan Kongen fastsette at søknader om gjeldsforhandling skal fremsettes for en av namsmennene. Skyldnere som ikke er bosatt i Norge, jf. § 1-4 fjerde ledd i loven her, kan fremsette søknad for den namsmann Kongen har bestemt.

§ 2-7 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Saken sendes til tingretten for den kommunen der skyldneren bor.

§ 3-4 nytt sjette ledd skal lyde:

Bestemmelsene i denne paragraf gjelder også overfor skyldnere som ikke har bosted i riket.

§ 5-2 nytt femte ledd skal lyde:

Gjeld som er bortfalt kan heller ikke søkes inndrevet fra skyldnere som har bosted utenfor riket.

Ny § 7-9 skal lyde:

§ 7-9 Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i § 3-4 (a) – (f) når skyldneren har bosted utenfor riket, eller bestemmelsen i § 5-2 femte ledd, kan straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder eller begge deler.